

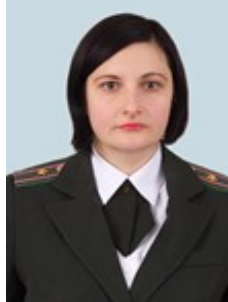
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ

УДК 343.81

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-199-205

**Михайло
ПУЗИРЬОВ[®]**
доктор
юридичних наук

**Людмила
ОЛЕФІР[®]**
кандидат
юридичних наук

(Академія Державної пенітенціарної служби)

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ІНСТИТУТУ ПРОБАЦІЙНОГО НАГЛЯДУ ЗА ОСОБАМИ, УМОВНО-ДОСТРОКОВО ЗВІЛЬНЕНИМИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ

Обґрунтовано соціально-правову обумовленість запровадження інституту пробаційного нагляду за особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання, в законодавство України. З'ясовано, що потреба чинення певного впливу (наглядового, виховного тощо) на осіб, умовно-достроково звільнених від відбування покарання, не є новою і засвідчена не лише зарубіжною, а й вітчизняною історією кримінально-виконавчого законодавства. Аналіз сучасних зарубіжних підходів засвідчив, що процедура умовно-дострокового звільнення передбачає дві взаємопов'язані стадії: 1) звільнення особи з установи виконання покарань; 2) встановлення за нею нагляду після звільнення. Зазначено, що покладення функції щодо здійснення контролю за особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання, на уповноважені органи з питань пробації забезпечить реалізацію цього постпенітенціарного напрямку на професійній основі.

Ключові слова: умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, зарубіжний досвід, міжнародно-правове регулювання, пробаційний нагляд, органи пробації, суб'єкти пробації.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вітчизняної юриспруденції актуальність проведення фундаментальних досліджень у сфері кримінально-виконавчого права обумовлена процесами реформування кримінально-виконавчої системи України (у зв'язку з ліквідацією 18 травня 2016 р. Державної пенітенціарної служби України й передачею її повноважень Міністерству юстиції України) та удосконалення кримінально-виконавчого законодавства, зокрема в частині адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів. Міністерством юстиції України на сучасному етапі вживаються заходи, пов'язані з реалізацією Національної стратегії у сфері прав людини (затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501/2015) [1], Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки (схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015) [2] та Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 654-р) [3], положення яких орієнтовано: по-перше, на підвищення рівня формальних і

© Пузирьов М. С., 2020
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7814-9476>
mpuzyrov@gmail.com

© Олефір Л. І., 2020
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4565-8968>
mpuzyrov@gmail.com

практичних каналів комунікації між органами державної влади та європейськими й міжнародними партнерами; по-друге, на наближення українського законодавства до стандартів Європейського Союзу; по-третє, на подальше реформування пенітенціарної системи України шляхом впровадження в практику кримінально-виконавчих установ міжнародного досвіду пенітенціарної діяльності та вимог європейських стандартів у сфері виконання покарань і поводження із засудженими.

Серед найновіших здобутків відмічаємо підготовку проєкту Закону України «Про пенітенціарну систему» 2020 р. [4]. У разі прийняття відповідного Закону пенітенціарна система України набуде свого законодавчого визначення, що в перспективі поставить на порядок денний питання про розроблення проєкту Пенітенціарного кодексу України. Бути чи не бути Пенітенціарному кодексу України – покаже час та співпраця учених і практиків. Очевидно лише, що законодавство у сфері виконання та відбукання покарань має враховувати сучасні реалії, відповідати потребам практики та за можливості орієнтуватися на міжнародні стандарти. Одним із таких стандартів, що потребує сучасного осмислення правовою системою України, є необхідність здійснення пробачіного нагляду за особами, умовно-достроково звільненими від відбукання покарання.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Теоретико-методологічною основою розроблюваної в статті проблематики є наукові праці таких українських і зарубіжних учених, як: К. А. Автухова, І. Г. Богатирьова, О. І. Богатирьової, О. А. Гритенко, Т. А. Денисової, О. М. Джужі, Д. В. Казначесвої, О. Г. Колба, Н. В. Коломієць, В. Я. Конопельського, О. М. Кресуна, В. О. Меркулової, А. А. Рибянцева, А. Х. Степанюка, М. О. Стручкова, П. В. Тепляшина, В. М. Трубникова, С. І. Халимона, Н. Б. Хуторської, В. О. Човгана, О. О. Шкути, В. П. Шупілова, Д. В. Ягунова, І. С. Яковець та ін.

Метою статті є обґрунтування соціально-правової обумовленості запровадження інституту пробачіного нагляду за особами, умовно-достроково звільненими від відбукання покарання, в законодавство України.

Виклад основного матеріалу. Аналіз зарубіжного досвіду в ретроспективі показав, що до кінця ХІХ ст. позбавлення волі стало предметом усе більшої критики і поступово втратило свою абсолютну позицію домінантного виду покарання. Замість нього багато європейських держав винайшли нові – нетюремні – покарання на зразок умовного вироку (*suspended sentence*) та умовно-дострокового звільнення під наглядом (*supervised parole*). У деяких країнах ці нові покарання без позбавлення волі становили тільки невелику зміну в карній практиці; в інших – вони істотно змінили систему тюремного ув'язнення [5, с. 178–179].

Тож потреба чинення певного впливу (наглядового, виховного тощо) на осіб, умовно-достроково звільнених від відбукання покарання, не є новою і засвідчена не лише зарубіжною, а й вітчизняною історією кримінально-виконавчого законодавства.

Починаючи з 2003 р. і до 2014 р. КВК України містив низку статей, присвячених інституту громадського контролю за особами, умовно-достроково звільненими від відбукання покарання, а саме:

1. Стаття 160. Громадський контроль за особами, умовно-достроково звільненими від відбукання покарання.
2. Стаття 161. Порядок здійснення громадського контролю за особами, умовно-достроково звільненими від відбукання покарання.
3. Стаття 162. Заходи громадського впливу щодо осіб, умовно-достроково звільнених від відбукання покарання.

Зазначені статті було виключено з КВК України на підставі Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» від 8 квітня 2014 р. № 1186-VII [6].

При цьому в пояснювальній записці до проєкту Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» не було наведено жодних аргументів щодо виключення ст. 160–162. Водночас у записці вказано, що «даний законопроект спрямований на усунення недоліків Кримінально-виконавчого кодексу України в частині дотримання конституційних вимог та *європейських стандартів* щодо режиму відбукання покарання засудженими, забезпечення мети покарання, визначеної частиною другою статті 50 КК України» (курсив наш. – М. П., Л. О.) [7, с. 1]. Також одним з очікуваних правових та соціально-економічних наслідків прийняття проєкту Закону було визначено

«наблизити кримінально-виконавче законодавство України до загальноприйнятих стандартів більшості *європейських держав*» (курсив наш. – М. П., Л. О.) [7, с. 2]. Навіть більше, Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у висновку на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» [8] не висловило позиції щодо виключення з КВК України ст. 160–162.

З огляду на вищезазначені формулювання особа, яка читає текст пояснювальної записки, зіставляючи його з текстом Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів», розуміє таке: кримінально-виконавче законодавство європейських країн та європейські стандарти (міжнародно-правові акти) не передбачають здійснення контролю (нагляду) за поведінкою осіб, умовно-дostroково звільнених від відбування покарання (протягом невідбутої частини покарання).

Водночас не лише ретроспективні, а й сучасні зарубіжні підходи засвідчують необхідність здійснення постпенітенціарного нагляду за особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання. За результатами вкoнoного нами аналізу матеріалів, що містяться на офіційних сайтах пенітенціарних відомств та зарубіжних джерелах кримінально-виконавчого (пенітенціарного) права, було виявлено таке.

Зокрема, на офіційному сайті Національного інституту виправної системи Департаменту юстиції США зазначається, що процедура умовно-дostroкового звільнення (*parole*) передбачає дві взаємопов'язані стадії: 1) звільнення особи з установи виконання покарань; 2) встановлення за нею нагляду після звільнення [9].

Щодо інших джерел пенітенціарної політики в зарубіжних країнах встановлено, що, наприклад, у ФРН особі, умовно-дostroково звільненій від відбування покарання, встановлюється іспитовий строк у межах невідбутої частини строку покарання. Для здійснення контролю за звільненими використовують професійну службу пробації разом із добровільними представниками громадськості, які безкоштовно здійснюють нагляд за такими особами та надають допомогу у їх ресоціалізації [10, с. 38]. Зазначимо, що наведені засади взаємодії органів і установ виконання покарань із громадськими організаціями під час проведення тих або інших заходів спостереження за засудженими або звільненими, надання їм допомоги у ФРН реалізуються вже 40 років, на що свого часу звертали увагу зарубіжні вчені М. О. Стручков та В. П. Шупілов [11, с. 55].

В іншій європейській країні – Норвегії – також передбачено відповідну вказівку на необхідність здійснення постпенітенціарного нагляду за особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання, суб'єктом якого є органи пробації.

Зокрема, відповідно до ч. 2 ст. 43 Закону Норвегії «Про виконання покарань» та ст. 3-42, 3-43 Правил «Про виконання покарань», на особу, умовно-дostroково звільнену від відбування покарання, протягом іспитового строку (невідбутої частини покарання) можуть бути покладені такі обов'язки: а) виконувати рішення щодо місця проживання; б) з'являтися у тверезому стані до державного або муніципального органу, до визначеної особи або до громадської організації за вказівкою Виправної служби (дата першої явки та періодичність явки встановлюється начальником тюрми спільно зі службою пробації); в) виконувати рішення про проходження лікування; г) виконувати рішення щодо місця перебування, роботи або навчання; д) утримуватися від контактів із визначеними особами [12, с. 14; 13, с. 12].

Окрім того, п. 1 Рекомендації N Rec (2003) 22 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про умовно-дostroкове звільнення» встановлює, що «умовно-дostroковим звільненням визнається звільнення особи, яка відбуває позбавлення волі, раніше призначеного терміну з накладенням на цю особу з урахуванням особливостей її особистості *обов'язків*, яких вона повинна дотримуватися *після звільнення*». П. 3 Рекомендації також передбачено, що «умовно-дostroкове звільнення має сприяти переходу ув'язненого від життя в тюрмі до законослухняного життя в суспільстві за допомогою накладання на нього *обов'язків*, яких він повинен дотримуватися *після звільнення*, і здійснення контролю за ним, що сприяло б досягненню цієї мети, захисту громадської безпеки і скороченню рівня злочинності в суспільстві» (курсив наш. – М. П., Л. О.).

Зі свого боку, п. 8 рекомендує таке: «Щоб зменшити ризик повторного вчинення злочину умовно-дostroково звільненими ув'язненими, необхідно існування можливості накладення на них з урахуванням їх особистості таких обов'язків:

– виплатити компенсацію або відшкодувати шкоду потерпілому;

- пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності або іншого вилікового захворювання, явно пов'язаного з фактом вчинення злочину;
- працювати або займатися будь-якою іншою схваленою діяльністю, наприклад, навчатися або пройти професійну підготовку;
- брати участь в індивідуальних розвиваючих програмах;
- не проживати у визначених місцях, не відвідувати визначених місць».

У Рекомендації N Rec (2003) 22 також зазначається, що «як правило, умовно-дostroково звільнення має супроводжуватися наглядом, що полягає в наданні допомоги та проведенні контрольних заходів. Характер, тривалість та інтенсивність нагляду мають встановлюватися з урахуванням особливостей кожної конкретної справи. Протягом періоду умовно-дostroкового звільнення має бути можливість коригувати характер, тривалість та інтенсивність нагляду» (п. 9). «Обов'язки або заходи з нагляду не повинні призначатися на період часу, що перевищує невідбуту частину покарання» (п. 10) [14].

Отже, вищезазначені приклади зарубіжного пенітенціарного досвіду, а також відповідні міжнародно-правові норми засвідчують, що виключення у 2014 р. з КВК України норм, що передбачали контроль за особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання, суперечить європейським стандартам, у зв'язку з чим у цій частині назва Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів» видається алогічною.

Тому пропонуємо доповнити КВК України нормами, що передбачають здійснення контролю за особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання.

Зазначимо, що таку пропозицію підтримало 91,1 % респондентів учених і 76,0 % практиків. При цьому, на думку 85,4 % учених і 69,1 % практиків (у межах тих, хто підтримав вказану пропозицію), функції щодо здійснення контролю за особами, умовно-дostroково звільненими від покарання, необхідно покласти на уповноважені відбування органи з питань пробації; 6,1 % і 12,7 % відповідних категорій респондентів пропонують такі функції покласти на громадськість (спостережні комісії); відповідно 3,7 % і 2,1 % висловили думку, що такі функції мають здійснювати органи Національної поліції; 2,4 % і 14,1 % – уповноважені органи з питань пробації спільно з громадськістю; 0,8 % практиків висловилися за здійснення відповідних функцій уповноваженими органами з питань пробації спільно з органами Національної поліції; 2,4 % учених і 1,2 % практиків – комплексно всіма названими суб'єктами.

Зазначимо, що учасниками відповідного експертного опитування стали: 1) 90 учених із науковими ступенями кандидата і доктора наук (м. Києва, Харкова, Дніпра, Одеси, Львова, Запоріжжя, Івано-Франківська, Чернігова), які досліджують проблеми пенітенціарної науки та пов'язаних із нею галузей; 2) 800 практиків правозастосовних і правозахисних інституцій, із них: персонал органів і установ виконання покарань Міністерства юстиції України (480 осіб), судді (110 осіб), прокурори (70 осіб), адвокати (140 осіб).

Ми підтримуємо позицію, за якою функції щодо здійснення контролю за особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання, необхідно покласти на уповноважені органи з питань пробації, оскільки це забезпечить реалізацію цього постпенітенціарного напрямку на професійній основі. Крім того, уповноважені органи з питань пробації, керуючись ст. 163–166 КВК України, здійснюють нагляд за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням. З огляду на це та з метою уніфікації сформульованої нами пропозиції з положеннями Закону України «Про пробацію» правильним є використання поняття «нагляд за особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання».

Обґрунтування уповноважених органів з питань пробації як суб'єктів здійснення нагляду за особами, умовно-дostroково звільненими від відбування покарання, базується на таких положеннях міжнародного й українського законодавства:

1) Закон України «Про пробацію» передбачає пенітенціарну пробацію, під якою, згідно з ч. 1 ст. 11, розуміється підготовка осіб, які відбувають покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення з метою трудового і побутового влаштування таких осіб після звільнення за обраним ними місцем проживання [15]. Зважаючи на вищевикладене, з особами, щодо яких здійснюються заходи з підготовки до умовно-дostroкового звільнення, працюють уповноважені органи з питань пробації; і буде логічно, якщо після звільнення, з метою закріплення результатів виправлення і ресоціалізації, зі звільненими особами продовжать працювати названі суб'єкти;

2) п. 12 Рекомендації N Res (2003) 22 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про умовно-дострокове звільнення» передбачає, що підготовка умовно-дострокового звільнення має бути організована за умови тісного співробітництва з тюремним персоналом та персоналом органів з нагляду за особами, звільненими умовно-достроково, і завершена до закінчення мінімального або встановленого періоду [14]. Отже, міжнародно-правові акти дотримуються позиції щодо єдності суб'єкта, залученого у процес підготовки умовно-дострокового звільнення та нагляду за особами, звільненими умовно-достроково.

На додаток до сказаного варто наголосити, що, відповідно до ст. 3-44 Правил «Про виконання покарань», у Норвегії контроль за особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання, здійснює служба пробації [13, с. 13]. Такі самі функції покладено на служби пробації інших досліджених нами зарубіжних країн.

Висновки. Саме на вищенаведених судженнях ґрунтується наша пропозиція щодо покладення функцій зі здійснення нагляду за особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання, на уповноважені органи з питань пробації.

Організаційно-правовим чинником, що сприятиме запровадженню інституту пробаційного нагляду за особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання, в законодавство України, є норма абз. 2 ч. 4 ст. 5 проекту Закону України «Про пенітенціарну систему» 2020 р. [4], якою замість нині чинної чисельності персоналу уповноважених органів з питань пробації, що визначається в розмірі п'яти відсотків кількості осіб, які перебувають на обліку в цих органах (закріпленої на рівні ст. 2 Закону України «Про чисельність Державної кримінально-виконавчої служби України» [16]), передбачено збільшене – десятивідсоткове співвідношення чисельності персоналу органів пробації від числа суб'єктів пробації. Тому за рахунок збільшеної в перспективі чисельності персоналу уповноважених органів з питань пробації можна ефективно здійснювати функцію пробаційного нагляду за особами, умовно-достроково звільненими від відбування покарання.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини : Указ Президента України від 25.08.2015 р. № 501/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/501/2015>.
2. Про Стратегію реформування судочинства, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки : Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.
3. Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 654-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-%D1%80>.
4. Проект Закону України «Про пенітенціарну систему». Міністерство юстиції України: офіційний сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/m/13102020-povidomlennya-pro-provedennya-publichnogo-gromadskogo-obgovorennya-proektu-zakonu-ukraini-pro-penitentsiarnu-sistemu>.
5. O'Brien P. The Prison on the continent: Europe, 1865–1965. *The Oxford history of the prison: The practice of punishment in Western society* / ed. by N. Morris, D. J. Rothman. New York; Oxford: Oxford University Press, 1998. P. 178–201.
6. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів : Закон України від 08.04.2014 р. № 1186-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 23. Ст. 869.
7. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів». 2 с. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50363.
8. Висновки на проект Закону України «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів». 7 с. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50363.
9. Probation and Parole. *National Institute of Corrections*. URL: <https://nicic.gov/probation-and-parole>.
10. Казначеева Д. В. Питання умовно-дострокового звільнення від відбування покарання у законодавстві закордонних країн. *Актуальні проблеми кримінального права та кримінології у світі реформування кримінальної юстиції* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 22 трав. 2015 р.) / МВС України; Харківський нац. ун-т внутр. справ; Кримінологічна асоціація України. Харків : ХНУВС, 2015. С. 37–39.
11. Стручков Н. А., Шупилов В. П. Исполнение уголовного наказания в капиталистических странах (Англия, ФРГ) : учеб. пособ. / науч. ред. проф. В. А. Владимиров. Москва : Акад. МВД СССР, 1978. Вып. II. 88 с.

12. Act relating to the execution of sentences etc. (The Execution of Sentences Act). 19 p. URL: <http://img3.custompublish.com/getfile.php/2018208.823.ytdxsvbtbe/Straffegjennomføringsloven+engelsk.pdf?return=www.kriminalomsorgen.no>.
13. Regulations to the Execution of Sentences Act. 20 p. URL: <http://img3.custompublish.com/getfile.php/2018212.823.rctutbaqcu/Forskrift+til+straffegjennomføringsloven+engelsk.pdf?return=www.kriminalomsorgen.no>.
14. Об условно-досрочном освобождении: Рекомендация N Rec (2003) 22 Комитета министров Совета Европы государствам-членам от 24.09.2003 г. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_665.
15. Про пробацію : Закон України від 05.02.2015 р. № 160-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 13. Ст. 93.
16. Про чисельність Державної кримінально-виконавчої служби України : Закон України від 02.03.2000 р. № 1526-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 20. Ст. 151.

Надійшла до редакції 16.12.2020

References

1. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi stratehii u sferi prav liudyny [On approval of the National Strategy in the field of human rights] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.08.2015 r. № 501/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/501/2015>. [in Ukr.]
2. Pro Stratehiiu reformuvannia sudoustroiu, sudochynstva ta sumizhnykh pravovykh instytutiv na 2015–2020 roky [On the Strategy for Reforming the Judicial System, Judicial Procedure and Related Legal Institutions for 2015–2020] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 20.05.2015 r. № 276/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>. [in Ukr.]
3. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia (rozvytku) penitentsiarnoi systemy Ukrainy [On approval of the Concept for reforming (development) of the penitentiary system of Ukraine] : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.09.2017 r. № 654-r. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-%D1%80>. [in Ukr.]
4. Proiekt Zakonu Ukrainy «Pro penitentsiarnu systemu» [Draft Law of Ukraine «On the Penitentiary System»]. *Ministerstvo yustytzii Ukrainy*: ofitsiyni sait. URL: <https://minjust.gov.ua/m/13102020-povidomlennya-pro-provedennya-publichnogo-gromadskogo-obgovorennya-proektu-zakonu-ukraini-pro-penitentsiarnu-sistemu>. [in Ukr.]
5. O'Brien P. The Prison on the continent: Europe, 1865–1965. *The Oxford history of the prison: The practice of punishment in Western society* / ed. by N. Morris, D. J. Rothman. New York; Oxford: Oxford University Press, 1998. P. 178–201. [in Eng.]
6. Pro vnesennia zmin do Kryminalno-vykonavchoho kodeksu Ukrainy shchodo adaptatsii pravovoho statusu zasudzenoho do yevropeyskykh standartiv [On Amendments to the Criminal and Executive Code of Ukraine concerning adaptation of the legal status of a convict to European standards] : Zakon Ukrainy vid 08.04.2014 r. № 1186-VII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. 2014. № 23. St. 869. [in Ukr.]
7. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Kryminalno-vykonavchoho kodeksu Ukrainy shchodo adaptatsii pravovoho statusu zasudzenoho do yevropeyskykh standartiv» [Explanatory note to the draft Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal and Executive Code of Ukraine concerning adaptation of the legal status of a convict to European standards»]. 2 s. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50363. [in Ukr.]
8. Vysnovok na proekt Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Kryminalno-vykonavchoho kodeksu Ukrainy shchodo adaptatsii pravovoho statusu zasudzenoho do yevropeyskykh standartiv» [Conclusion on the draft Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal and Executive Code of Ukraine concerning adaptation of the legal status of a convict to European standards»]. 7 s. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50363. [in Ukr.]
9. Probation and Parole. *National Institute of Corrections*. URL: <https://nicic.gov/probation-and-parole>. [in Eng.]
10. Kaznacheieva D. V. Pytannia umovno-dostrokovoho zvilnennia vid vidbuvannia pokarannia u zakonodavstvi zakordonnykh krain [The issues of parole under the legislation of foreign countries]. *Aktualni problemy kryminalnogo prava ta kryminolohii u svitli reformuvannia kryminalnoi yustytzii* : zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kharkiv, 22 trav. 2015 r.) / MVS Ukrainy; Kharkivskiy nats. un-t vnutr. sprav; Kryminolohichna asotsiatsiia Ukrainy. Kharkiv: KhNUVS, 2015. S. 37–39. [in Ukr.]
11. Struchkov N. A., Shupilov V. P. Ispolnenie ugovnogo nakazaniya v kapitalisticheskikh stranah (Angliya, FRG) [Execution of criminal punishment in capitalist countries (England, Germany)]: ucheb. posob. / nauch. red. prof. V. A. Vladimirov. Moskva : Akad. MVD SSSR, 1978. Vyp. II. 88 s. [in Rus.]
12. Act relating to the execution of sentences etc. (The Execution of Sentences Act). 19 p. URL: <http://img3.custompublish.com/getfile.php/2018208.823.ytdxsvbtbe/Straffegjennomføringsloven+engelsk.pdf?return=www.kriminalomsorgen.no>. [in Eng.]
13. Regulations to the Execution of Sentences Act. 20 p. URL: <http://img3.custompublish.com/getfile.php/2018212.823.rctutbaqcu/Forskrift+til+straffegjennomføringsloven+engelsk.pdf?return=www.kriminalomsorgen.no>. [in Eng.]
14. Ob uslovno-dosrochnom osvobodzhenii [On conditional release (parole)]: Rekomendaciya

N Rec (2003) 22 Komiteta ministrov Soveta Evropy gosudarstvam-chlenam ot 24.09.2003 g. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_665. [in Rus.]

15. Pro probatsiiu [On probation] : Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 r. № 160-VIII. Vidomosti Verkhovnoi Rady. 2015. № 13. St. 93. [in Ukr.]

16. Pro chyselnist Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy [On the number of the State Criminal and Executive Service of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 02.03.2000 r. № 1526-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2000. № 20. St. 151. [in Ukr.]

SUMMARY

Mykhaylo S. Puzyrov, Lyudmyla I. Olefir. Socio-legal conditionality for introduction of the institute of probation supervision over convicts on parole into the legislation of Ukraine. The article substantiates a socio-legal conditionality for introduction of the institute of probation supervision over convicts on parole into the legislation of Ukraine. It was found that the need to exert a certain influence (supervisory, educational, etc.) over convicts on parole is not new and is evidenced not only by foreign but also domestic history of criminal and executive law. The analysis of modern foreign approaches has shown that the procedure of parole provides for two interrelated stages: 1) release of a person from a penitentiary institution; 2) establishing supervision over him/her after release. It is noted that the assignment of the function of exercising control over convicts on parole to probation authorities will ensure the implementation of this post-penitentiary area on a professional basis.

The substantiation of probation authorities as subjects of supervision over convicts on parole is based on the following provisions of international and Ukrainian legislation:

1) The Law of Ukraine «On Probation» provides for penitentiary probation, which, according to Part 1 of Article 11, means the preparation of persons serving a punishment of restraint of liberty or imprisonment for a fixed term, to release for employment and accommodation of such persons after release at their chosen place of residence. In view of this, probation authorities work with the persons in respect of whom measures for preparation for parole are carried out; and it will be logical if after the release, in order to consolidate the results of correction and re-socialization, the mentioned authorities will continue to work with the released persons;

2) Paragraph 12 of Recommendation Rec(2003)22 of the Committee of Ministers to member states on conditional release (parole) provides that the preparation for conditional release should be organized in close collaboration with all relevant personnel working in prison and those involved in post-release supervision, and be concluded before the end of the minimum or fixed period. Thus, international legal acts adhere to the position on the unity of the subject involved in the process of preparation of parole and supervision over convicts on parole.

Keywords: parole, foreign experience, international legal regulation, probation supervision, probation authorities, probation subjects.

УДК 343.3/7:343.59

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-205-212

Петро ХРЯПІНСЬКИЙ[©]

доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
(Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»)

ЩОДО РОДОВОГО ТА БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТІВ НЕНАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Здійснено аналіз стану дослідження родового та безпосереднього об'єктів злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Обґрунтовується висновок про суперечливість деяких поглядів вчених на зміст та взаємодію статевої свободи та статевої недоторканості як об'єктів кримінально правової охорони. Аргументується позиція щодо змісту статевої недоторканості як універсального соціально біологічного стану і об'єкту кримінально правової охорони, що має багаторівневу суспільно правову регуляцію (охорону) та виділяються: а) ціннісний, б) регулятивний, в) медичний, г) інформаційний та д) фізичний рівні статевої недоторканості.

Ключові слова: статева свобода, статева недоторканість, кримінально правова охорона, родовий та безпосередній об'єкти статевого злочину.

© Хряпінський П. В., 2020

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2894-1086>

khriapinskiy_pv@ukr.net